

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ

кафедра іноземної філології, перекладу та методики навчання

МАТЕРІАЛИ

**ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО:
ТОЧКИ ДОТИКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»
(8 травня 2026 р.)**

PROCEEDINGS

**OF THE 9-TH INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
«CROSS-CULTURAL COMMUNICATION AND TRANSLATION STUDIES: COMMON
ISSUES AND DEVELOPMENT PROSPECTS»
(May 8, 2026)**

Переяслав / Pereiaslav – 2026

УДК 81'25:316.77
М58

*Рекомендовано до друку вченою радою Університеті Григорія Сковороди в Переяславі
(протокол № 9 від 15 квітня 2026 року)*

Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф., 8 трав. 2026 р., [Переяслав] : зб. тез : електронна кн. у 2 ч. / голов. ред. К. І. Мізін ; Переяслав (Київ. обл.): Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2026. Ч. 1. 174 с.

Редакційна колегія: *К.І. Мізін (гол. ред.), Л.П. Летюча і Є.В. Костик (відп. ред.), С.В. Дуброва, Н.В. Борисова, Т.В. Заболотна, Ю.О. Молоткіна, В.І. Савчук, Н.Ю. Сердюк, О.Б. Скляренко, Л.В. Сога, Н.С. Христич, А.О. Христюк, М.Г. Шемуда.*

До збірника тез увійшли матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції «Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку» у м. Переяслав 8 травня 2026 року.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних спеціальностей.

Crosscultural communication and translation studies: common issues and development prospects : the 9-th International scientific and practical conference, May 8, 2026, [Pereiaslav] : collection of abstracts : Digital book in 2 parts / Ed. by K.I. Mizin ; Pereiaslav (Kyiv region): Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, 2026. P.1. 174 p.

Organizing Board: *Kostiantyn Mizin (head), Liubov Letiucha & Yevheniia Kostyk (secretaries), Svitlana Dubrova, Nataliia Borysova, Tetiana Zabolotna, Yuliia Molotkina, Valery Savchuk, Nataliia Serdiuk, Olesia Skliarenko, Liudmyla Soga, Nina Khrystych, Anna Khrystiuk, Maryna Shemuda.*

This volume includes proceedings of the 9-th International scientific and practical conference «Crosscultural communication and translation studies: common issues and development prospects», which took place in Pereiaslav on the 8th of May 2026.

This book is presented for scholars, lecturers, post-graduate students and Philology students.

Відповідальність за достовірність викладених у публікаціях фактів, а також за можливі огріхи щодо технічного оформлення цих публікацій несуть їхні автори.

УДК 81'25:316.77
М58

© Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2026
© Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, 2026

Михайло Таранатов

старший викладач

кафедри англійської філології та прикладних студій

Маріупольський державний університет

Київ, Україна

КОГНІТИВНИЙ ТА ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТИ ПОСТРЕДАГУВАННЯ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Машинний переклад істотно трансформував сучасні підходи до мовного забезпечення бізнесу. Якщо ще десятиліття тому автоматизовані перекладацькі системи викликали скепсис у професійному середовищі через значну кількість помилок і обмежену здатність до інтерпретації контексту, то сьогодні ситуація зазнала принципових змін. Сучасні нейронні системи машинного перекладу, зокрема DeepL Translator, Google Translate, окрім того, системи штучного інтелекту, такі, як Chat GPT, Gemini тощо демонструють настільки високий рівень лінгвістичної адекватності, виявляючи тенденцію до сталого розвитку, що дозволяє отримувати тексти, формально придатні для сприйняття ще до етапу редагування їх людиною (Ольховська, 2020). Водночас така «прийнятність» не тотожна якості, необхідній для публікації або професійного використання.

Саме у цьому контексті особливої актуальності набуває постредагування машинного перекладу (англійською Post-Editing of Machine Translation, скорочено – PEMT) як специфічний вид перекладацької діяльності, що поєднує технологічну ефективність автоматизованого перекладу з когнітивними та аналітичними ресурсами людини-перекладача. Запропоноване дослідження спрямоване на уточнення сутності PEMT, визначення його відмінностей від традиційного редагування, а також на з'ясування прагматичних умов його доцільного застосування у професійній діяльності.

Перекладацька асоціація TAUS ідентифікувала постредагування у якості процесу «покращення результату машинного перекладу із

застосуванням мінімальних зусиль». Цікаво, що термін «постредагування» вперше з'явився ще у 1950-х роках у тісному контексті з машинним перекладом. Одну з перших згадок можна знайти в роботах, датованих 1951 роком, де постредагування описується як діяльність, що супроводжує машинний переклад, а постредактор виступає як «людський компаньйон» машини (Rico, 2022). В усіх перекладацьких міжнародних стандартах та підручниках, орієнтованих на практичну підготовку перекладачів, чітко закріплюється зв'язок між постредагуванням та проблемою забезпечення якості остаточного перекладу (Zhang & Torres-Hostench, 2022). На цьому наголошують і В. Ніньйо, Е. Алонсо, Л. Байвуд, додаючи, що «постредагування машинного перекладу є самостійною послугою зі своїми специфічними настановами та, віднедавна, міжнародним стандартом, при цьому з термінологічною нестабільністю поняття, оскільки інтеграція машинного перекладу у середовища CAT (Computer-Assisted Translation) розмила межі між тим, що належить машині, а що – перекладачеві» (Nunes Vieira, Alonso & Wywood, 2019).

Постредагування машинного перекладу є окремим видом перекладацької послуги, що суттєво відрізняється від традиційного перекладу чи редагування, яку можна схарактеризувати за певними ознаками когнітивних особливостей та прагматичних умов діяльності постредактора на основі сучасних наукових досліджень та міжнародних стандартів.

Когнітивний аспект постредагування перекладу, виконаного машиною, охоплює ментальні процеси, які суттєво відрізняються від тих, що задіяні при традиційному «людському» перекладі з нуля. Якщо при традиційному перекладові перекладач оперує двома системами – мовою оригіналу та перекладу і змушений весь час «перемикатися», то постредактори змушені постійно перемикати увагу між трьома системами: оригінальним текстом, машинним перекладом та вже відредагованим варіантом тексту перекладу. Це створює додаткове когнітивне навантаження, оскільки потрібно одночасно виявляти помилки в машинному перекладі на основі власного перекладацького досвіду та компетентності, зіставляти зміст з оригіналом, генерувати правильний варіант у цільовій мові.

Тож, когнітивні стратегії, що домінують у роботі постредактора, то, насамперед, міркування та вирішення проблем (Matiini, 2023), процес яких включає наступні кроки: швидке прочитання машинного перекладу для виявлення очевидних помилок; глибше осмислення проблемних фрагментів, часто із зіставленням з оригіналом; вибір оптимального варіанту виправлення з урахуванням контексту, стилю та мети перекладу.

Окрім загальних перекладацьких компетенцій, постредактору потрібні специфічні навички, що полягають у обізнаності щодо типових помилок, які може допускати конкретний машинний перекладач для специфічної мовної пари, володінні САТ-інструментами, здатності до стратегічного мислення.

Доцільність використання РЕМТ виправдане, коли наявне гармонійне співвідношення витрат часу та зусиль із отриманою якістю остаточного тексту, тому найкраще використовувати РЕМТ для великих обсягів однотипних некреативних текстів, ситуацій, де час є критичним фактором, де стиль або гра слів не є ключовими.

У контексті стрімкого технологічного розвитку системи машинного перекладу із використанням штучного інтелекту дедалі інтенсивніше інтегруються у практику письмового перекладу. Імплементация СМП на основі ШІ в перекладацький процес відкриває нові технологічні горизонти, однак одночасно актуалізує низку проблем, що потребують системного аналізу. До ключових переваг застосування СМП у перекладі належить істотне прискорення обробки текстових масивів. Сучасні нейромережеві архітектури демонструють здатність до оперативного перекладу значних обсягів інформації, що набуває особливого значення в умовах глобалізації та стрімкого зростання обсягів міжкультурної комунікації. Крім того, системи машинного перекладу здатні забезпечувати певний рівень уніфікації термінології та стилістичної послідовності, передусім у технічних та наукових текстах.

ЛІТЕРАТУРА

Бондаренко, О. & Бондаренко, К. (2024). Постредагування машинного перекладу як складова послуги локалізації. *Науковий*

вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія», 66, 216–219. <https://doi.org/10.3278/2/2409-1154.2024.66.48>

Дорофеева, М. (2021). Галузевий переклад, редагування і постредагування в системі компетентностей перекладача. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*, 52(2), 133–136. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.52-2.32>

Ігнатенко, В. (2025). Постредагування як важливий аспект навчання майбутніх перекладачів. *Studia methodologica*, 59, 273–283. <https://doi.org/10.32782/2307-1222.2025-59-23>

Ольховська, А. (2020). Машинний переклад та постредагування у фаховій підготовці майбутніх перекладачів. У А. Гудманян & С. Сидоренко (Ред.), *Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика* (с. 268–274). Київ: Аграр Медіа Груп. <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2020-30-7>

Ткаченко, О. (2021). Постредактор машинного перекладу – нова професія перекладача. Retrieved April 4, 2026 from https://style-and-translation.knu.ua/media/files/2024/6/18/_18_2022-1-8.pdf

Шилінська, І. Ф. & Кузів, М. З. (2022). Використання систем машинного перекладу під час навчання перекладу науково-технічних текстів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія ! Філологія*, 53(2), 149–152.

Matiini, G. (2023). Investigating the cognitive processes in post-editing activity using thinking aloud protocols. *Jurnal Bahasa Lingua Scientia*, 15(1), 21–34. <https://doi.org/10.21274/lis.2023.15.1.21-34>

Nunes Vieira, L., Alonso, E., & Bywood, L. (2019). Introduction: Post-editing in practice – Process, product and networks. *The Journal of Specialised Translation*, 31, 2–13. <https://doi.org/10.26034/cm.jostrans.2019.173>

Rico Pérez, C. (2022). Post-editing. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6623390>

Translation and Industry 4.0. Retrieved April 4, 2026 from <https://www.themanufacturer.com/articles/translation-and-industry-4-0/>.

Zhang, H. & Torres-Hostench, O. (2022). Training in Machine Translation Post Editing for Foreign Language Students. *Language Learning & Technology*, 26(1), 1–17. <https://doi.org/10.64152/10125/73466>

Ірина Цар

кандидат педагогічних наук

доцент кафедри іноземних мов

Тетяна Олендр

кандидат педагогічних наук

доцент кафедри іноземних мов

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

Тернопіль, Україна

ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ІНШОМОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ НЕСПЕЦІАЛЬНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

У сучасному полікультурному освітньому просторі формування міжкультурної комунікативної компетентності набуває стратегічного значення не лише для майбутніх фахівців гуманітарного профілю, а й для студентів неспеціальних факультетів, чия професійна діяльність дедалі частіше передбачає взаємодію в міжнародному середовищі. Глобалізація ринку праці, розширення міжнародних освітніх і наукових обмінів, а також активний розвиток цифрової комунікації актуалізують потребу у здатності майбутніх фахівців ефективно взаємодіяти з представниками різних культур. Водночас традиційні методики іншомовної підготовки нерідко зосереджуються переважно на лінгвістичному компоненті, залишаючи поза увагою культурологічний та комунікативно-адаптивний аспекти навчання. Саме тому пошук інноваційних підходів до розвитку міжкультурної комунікації в іншомовній підготовці студентів неспеціальних факультетів є нагальним завданням сучасної лінгводидактики.

Міжкультурна комунікація розуміється як здатність ефективно взаємодіяти з представниками різних культур, спираючись на знання